

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **Mgr. et Mgr. V. S.**, zastoupen Mgr. Danielem Kauckým, advokátem se sídlem Janáčkovo nábřeží 51, Praha 5, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Středočeský kraj**, se sídlem Pod Sídlištěm 1800/9, Praha 8, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2015, č. j. 6 A 1/2011 - 307,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2015, č. j. 6 A 1/2011 - 307, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce Mgr. et Mgr. V. S. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2015, č. j. 6 A 1/2011 - 307, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) napadeným rozsudkem zamítl žalobu, kterou se právní předchůdce žalobce původně domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného, která měla spočívat v neprovedení záznamu v katastru nemovitostí. Konkrétně se domáhal provedení záznamu svého předkupního práva s věcnými účinky k pozemkům parc. č. 1644/35, 1713/15, 1713/17, 1713/13, 1644/36, 1713/18, 1644/33, 1713/12, 1625/4, 1627/14, 1606/31, 1683/26, 1667/13, 1667/18, 1712, 1710/3, 1710/7 a 1713/4 v katastrálním území Lochovice, obec Lochovice, okres Beroun, evidovaným v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště Beroun, na listech vlastnictví č. 3 a 10002. Ve věci městský soud rozhodoval opakovaně, přičemž napadený rozsudek vydal poté, co byl jeho rozsudek ze dne 24. 10. 2013, č. j. 6 A 1/2011 - 217, (spolu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 1. 2014, č. j. 7 Ans

17/2013 - 24) zrušen nálezem Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. II. ÚS 1219/14. Městský soud v následném řízení podle pokynů Ústavního soudu vyzval žalobce, aby uvedl, jaké ochrany dle soudního řádu správního se domáhá. Na tuto výzvu reagoval žalobce změnou označení žaloby (na žalobu na ochranu před nezákonným zásahem) a změnou žalobního petitu tak, že se nově domáhá určení, že postup žalovaného spočívající v tom, že neprovedl v katastru nemovitostí záznam předkupního práva právních předchůdců žalobce – M. S. a S. U. s věcnými účinky k uvedeným pozemkům, byl nezákonný.

Městský soud dospěl k závěru, že z ust. § 82 s. ř. s. vyplývá, že předpokladem úspěšnosti žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu je přímé zkrácení na právech žalobce. Takové zkrácení však žalobce netvrdí a ani k němu nedošlo. Z rozsudků obecných soudů vyplývá, že ty považovaly předkupní právo zřízené ve prospěch „právních nástupců“ M. K. za neplatné, neboť obecný zákoník občanský neumožňoval sjednat předkupní právo ve prospěch dědiců oprávněné osoby. Neplatnost ujednání současně znamenala, že záznam předkupního práva nemohl mít za následek vznik předkupního práva věcně právní povahy. Ústavní soud ostatně také učinil závěr, že i kdyby za právní nástupce bylo možno považovat žijící děti oprávněné, nebyl by oprávněným z předkupního práva žalobce, neboť předkupní právo jeho otce by zaniklo jeho smrtí. Neprovedení záznamu předkupního práva právních předchůdců žalobce – M. S. a S. U. s věcnými účinky ke specifikovaným pozemkům tedy nemohlo mít dopad do práv žalobce, neboť předkupní právo jeho otce, jakožto právo osobní povahy, které nepřechází na dědice, zaniklo jeho smrtí. Městský soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou výslovně opřel o ust. § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s.

Stěžovatel namítl, že neprovedení záznamu předkupního práva právních předchůdců žalobce mělo a má dopad do jeho práv. Předložené listiny jednoznačně osvědčují existenci předmětného předkupního práva. Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 1. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 2064/12, připustil, že v rozhodné době bylo možno smlouvou ve prospěch třetího zřídit předkupní právo ve prospěch již tehdy žijících právních nástupců – dětí M. K. Neprovedení záznamu mělo dopad i do práv samotného stěžovatele, neboť část dotčených pozemků byla předmětem veřejné nabídky Pozemkového fondu České republiky ze dne 4. 9. 2006. Ačkoliv jeho právní předchůdci uplatnili předkupní právo, Pozemkový fond České republiky reagoval negativně a pozemky se pokusil převést na třetí osobu. Tím právním předchůdcům stěžovatele vznikla škoda. Nárok na její náhradu byl uplatněn u Okresního soudu v Berouně (sp. zn. 4 C 115/2009) a následně přešel na stěžovatele. Jelikož kvůli smrti právních předchůdců stěžovatele nebylo možné domoci se určení existence předkupního práva určovací žalobou, je deklarace nezákonnosti postupu žalovaného jedinou možností, jak jeho existenci doložit. Stěžovateli nemůže být kladeno za vinu, že v důsledku nezákonného jednání ze strany žalovaného M. S. s ohledem na délku řízení a svůj věk v jeho průběhu zemřel. Stěžovatel je jeho univerzálním sukcesorem. Kdyby žalovaný provedl záznam předkupního práva, mohl ho M. S. využít, v důsledku čehož by se předmětné pozemky staly jeho vlastnictvím a ty by následně přešly na stěžovatele. Stěžovatel dále poukázal na právní expertízu Ústavu státu a práva Akademie

pokračování

věd České republiky ze dne 10. 5. 2013 k otázce platnosti smluvního ujednání o zřízení předkupního práva ve prospěch třetích osob. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek městského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že tento rozsudek městského soudu je třeba zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud předně podotýká, že se nemohl zabývat otázkou existence předmětného předkupního práva, neboť ji neposuzoval ani městský soud. Městský soud založil své rozhodnutí na závěru, že tvrzený nezákonný zásah se nijak nedotýká právní sféry stěžovatele, a to bez ohledu na případnou existenci daného předkupního práva ve prospěch jeho právních předchůdců. Argumentace stěžovatele směřující k tomu, že jeho právním předchůdcům skutečně předkupní právo svědčilo, se tedy míjí s důvody, pro které byl vydán napadený rozsudek. Tvrzení stěžovatele v tomto směru tudíž z povahy věci nemohou být důvodem pro zrušení napadeného rozsudku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2007, č. j. 8 Afs 161/2005 - 87; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Stěžovatel dále v kasační stížnosti rozporuje závěr městského soudu, že žaloba je nedůvodná již proto, že tvrzený zásah žalovaného nezasahuje do právní sféry samotného stěžovatele. Poukazuje jednak na to, jakým způsobem se zásah promítl do právní sféry jeho předchůdců, jednak na to, jak se dotýká také právní sféry jeho samotného.

Podle ust. § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Jak správně městský soud z citovaného ustanovení dovodil, o zásah se pojmově může jednat pouze tehdy, jestliže lze tvrdit, že zásahem byl žalobce přímo zkrácen na svých právech. Mezi tvrzeným zásahem a tvrzeným porušením práv musí tudíž existovat bezprostřední vztah (viz též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2009, č. j. 7 Aps 1/2008 - 43).

Uvedenými úvahami se sice městský soud řídil, nicméně opomenul, že novelizací soudního řádu správního došlo s účinností od 1. 1. 2012 k zásadní změně pravidel pro řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu dle ust. § 82 s. ř. s. a násl. Od uvedeného data již může žalobce požadovat, aby soud určil, že zásah, který už pominul, byl nezákonný. Tomu odpovídá i změna ust. § 87 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu. Domáhá-

li se tedy žalobce určení, že zásah byl nezákonný, nemůže soud žalobu zamítnout s tím, že tvrzený zásah se k okamžiku rozhodování soudu nedotýká právní sféry žalobce. V takovém případě by totiž právní úprava zcela postrádala smysl, neboť by bylo nutno každou takovou žalobu zamítnout. V souladu s ust. § 87 odst. 1 s. ř. s. proto musí soud posuzovat dotčení právní sféry žalobce v době, ve které mělo dle žalobních tvrzení k nezákonnému zásahu dojít.

Pro úplnost je nutno poznamenat, že procesní úprava účinná od 1. 1. 2012 byla na daný případ aplikovatelná i přesto, že řízení bylo zahájeno před tímto datem. Na danou situaci totiž dopadá přechodné ustanovení obsažené v čl. II. bodu 1 zákona č. 303/2011 Sb., podle něhož není-li dále stanoveno jinak, použije se zákon č. 150/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které byly v řízení učiněny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány. Uvedené však neznamená, že by bylo možné neomezeně do minulosti deklarovat nezákonnost zásahu, neboť je stále nutno trvat na dodržení zákonných lhůt pro podání žaloby (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 Aps 6/2012 - 29, a v něm citovanou související judikaturu).

Ačkoliv to městský soud výslovně neuvedl, zjevně posuzoval situaci podle skutkového stavu v době svého rozhodnutí, neboť se zabýval pouze tím, zda se zásah mohl dotknout sféry samotného stěžovatele, nikoliv jeho právního předchůdce, který byl původním žalobcem, jemuž mělo být dle žalobních tvrzení zasaženo do právní sféry. Uvedené je důsledkem pochybení městského soudu spočívajícího v tom, že ani nevymezil, k jakému skutkovému (a právnímu) stavu rozhoduje. To je zřejmé mimo jiné z toho, že stěžovatele nevyzval k upřesnění, za jaké období má být nezákonnost zásahu deklarována. Právě od toho se totiž odvíjí rozhodný skutkový stav a právní úprava.

Ze žalobních tvrzení je seznatelné přinejmenším to, že k zásahu mělo dojít za života původního žalobce – právního předchůdce stěžovatele (M. S.). Měl-li zásah spočívat v neprovedení záznamu předkupního práva ve prospěch tohoto žalobce, měl se městský soud zabývat tím, zda měl tvrzený zásah dopad právě do jeho právní sféry. Nebylo možné žalobu zamítnout pouze s odůvodněním, že tento zásah se v době rozhodování soudu nedotýká právní sféry jeho právního nástupce – stěžovatele. Rozhodující je totiž existence zásahu do právní sféry žalobce v době, kdy mělo k zásahu dojít.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku městského soudu ze dne 14. 5. 2015, č. j. 6 A 1/2011 - 307, je opodstatněná, a proto napadený rozsudek podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil, a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

V tomto řízení bude na městském soudu, aby předně postavil na jisto, k jakému skutkovému a právnímu stavu má být rozhodnuto. Poté opět posoudí důvodnost žaloby, nicméně nyní již ke skutkovému a právnímu stavu, který tu byl v době zásahu.

Podle ust. § 110 odst. 4 s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu (Městského soudu v Praze) a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud

pokračování

(Městský soud v Praze) vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.

Kasační soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. srpna 2015

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu